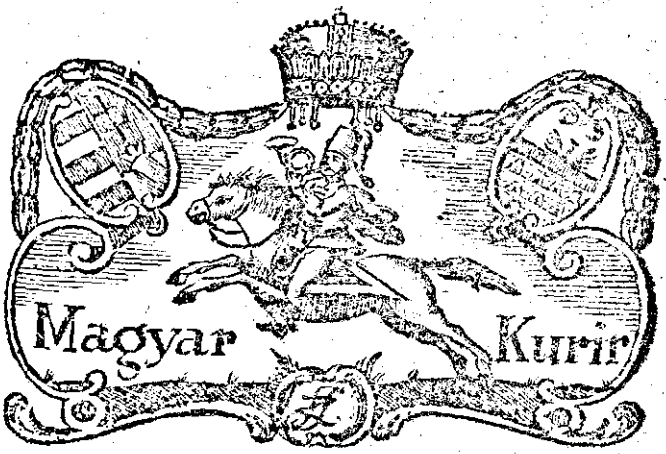

A' ROMAI TSASZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY CLUJ

Indúlt BÉTSBÖL *Szombaton* 14. *Juniusban.* 1788.

A' meg-engeſztelhetetlen indulatú Mársnak tsatázó mezejéröl.

Azok a' minapi-békeſséggel álmadozó Politikuſok, kik a' mi Táborunknak az ellenség' földjére ſzándékozott által-költözésének hátra-maradásából már mindenütt azt kezdették vala Prédikállani: hogy 3 hónapi fegyver halgatás és az után egy kivánt tsendes békeſség lenne; moſt egy néhány napoktól fogva mind le sutott fövel járnak, és a' 3-mad napoktól fogva Bétsbe érkezett hitetlen tettetös kételkedéſsel bámúlnak; ugyanis — Egy

Zagrábból ezen hónapnak 3-dikán költ, hozzánk pedig Bétsbe 11-dikén érkezett fő Hadi-tisztnek tudósítása-szerént, a' F. Ts. és Királyi *Grádiska* a' Száva-vizén keresztül a' Török ágyuktól ugy öszve lödeztetett, hogy inkább egy kö-halomhoz mintsem egy sima kö-falak közé helyheztetett erősséghez hasonló, és ezen levél-szerént itten szorosak a' környülállások. Ezen tudósítás még melegében érkezett; azért illő lészen az E. Olvasóknak a' mi következendő Levelünkig fel-függesztett hitellel lenni, mig ezen történetnek valóságáról a' környül-állások szerént irhatunk. — A' közönséges Levelek-szerént, a' mi F. Urunknak ezen háború-által okoztatott költségei már az 50 milliómat meg-haladták; de ezek többnyire mind a' kétfejü Sas séfzkében maradtanak; azonban pedig — Azt olvashatjúk némely levelekből, hogy a' *Belgrádiak* a' minden órában feiekre várt ostromtól félvén, minden kintseiket *Szabátsba* hordották vala által; melynek meg-vételével, mindenestől fogva 16. milliómokat nyertünk volna; és — A' tegnap érkezett Zemlini tudósítások, mellyek egyenesen Bétsbe a' Magyar Kurirhoz jöttenek, olly örvendetes hirt hoztanak, hogy a' mi Szabad Sergeink egy Belgrádhoz nem messze útazó Török Seregre ütvén (meg-hozta volt előre egy Kém a' hirt, hogy a' Nagy Vezér Csatsát küld Belgrádba) magok közzül mint egy ezerig valót ott hagytanak; de azonkivül, hogy a' Törökökből igen sokat le-appritottanak és egy Török Tisztet 3. Jantsárokkal együttt magokkal el-hoztanak, 5 Tevéket fogtanak-el, mellyeken 5 milliómak találtatának tsupa arany pénzben. Ezen Levélből bizonyosnak értyük, hogy a' Török Nagy

Vezér már meg-érkezett légyen, és hogy az itt eddig tsak nem kéttségben esett Törököknek meg-jövén az ohajtott reménység, a' vesztett fene-állatnál dühösebbek kezdettenek lenni, és szüntelen a' bé ütésekben kezdettenek mesterkedni. — Még sokkal jobban le-sütötték azon Politikusok az ö elöre látó hómájos szemü fejeket, — kik az Orosz Tábori kétfedelemnek most a' Fm. *Románzov* nyavallyáját, majd a' Hollándus arany' el-nem érkezését és az Udvari Oszlopok' egymás között való pártoskodását tészik vala okúl — midön most ennek valóságos okát a' közönséges Levelekben olvashattyák; mely ez: — A' *Krimi* Tatárok alattomban edgyett értvén a' *Portával*, az Orosz Udvartól 36-ezer személyre való fegyvert és hadi-készületeket kértenek vala, olly szinnel, hogy magokat a' Török ellen óltalmazhassák, és az Orosz Udvar mellett jó szélgálatot tehessenek. Fel-fegyverkeztetik öket, és már a' Portával való edgyezés szerént egy bizonyos nap vala ki-szabva, mellyen az ott lévö Orosz Sergekre ütö szándékkal Krimiát viszsza-akarják vala adni a' Portának. Egy Major, edgy bizonyos idegen Hatalmasságnak Tisztje, ki ekkor Konstántzinápolyban mutatoz vala, szerentsére ezen Török *firhang* alá rejtet szándékat észre-vévén a' Muszka Udvarnak tudtára adta — melly Hertzeg *Potemkinnek* és *Repninnek*, söt az egész Udvarnak elég dolgot adott vala, hogy ezen szándéknak jó-móddal eleje vétessék. Tellyes igyekezettel mesterkedtenek, hogy a' Tatárokat minden gyanuság' fajdittása nélkül Orosz Sergek közé elegyittsék, melyre, nagy bajjal ugyan, de végtére tsak ugyan rá-menvén, ezeket a' fegyverböl le-ölteztették; de tsak

ugyan egy nagy réſz közzüllök, az ö Paripájoknak ferénységek által, a' hegyekre ſzaladván, mégis félö, hogy ha azokkal a' Sergekkel, mellyeket a *Szilistriai Séráskir* Áſiából vár, öſzve-adják magokat, nagy veſzedelmeket okozhatnak. — A' *Kapután Baſsa*, vagy Magyarúl a' Török Tengeri fö Vezér Apr. 28-dikán indúlt vala-meg Krimia-felé 60 nagy hadakozó hajókból álló hajós Sergével; mely hajókan többnyire 44 ágyuk mondatnak lenni. Tegyük-fel, hogy ezen hajós Seregnél nem mind Anglus és Spanyol hajóſok és Tengeri katonák légyenek is; de csak ugyan illy ſzörnyü erötöl, 's egymás ehez nem alább valótól nagy hireket vihet a' *Kurir*.

Temesvárról a' m. h. 27-dikén ezt irják: A' *Sabáts* el-vételekor fogságba-eſett 547 Török rabok már ide érkeztenek, és a' külsö Városban egy Török Kalos nevü nagy alkalmatoſságba bé-ſzállittattanak. Hólnap innen Aradra indittatnak, hól illyen ſéſzekbéli madarak még 200-an vagynak. Ezek között igen nagy, erös és izmos emberek találtatnak; de többnyire mind meg-taplóſodott vének — és 14 — 15. eſztendös gyermekek-is vagynak közöttök; melyből ki-lehet hozni, hogy a' Törökoknél mind iſja, mind vénnye, ſzemély vállogatás nélkül fegyvert ſzokott fogni illyenkor. — A' Török Tiſztek Szegeden tartatnak fogságban. — — Minek utánna a' Nagy Vezérnek közel-léte a' mi nagy Táborunk' fülébe hatott volna, azt irják némely Levelek, hogy a' Felséges Tsáſzár minden Vezéreknek olly kemény parantsolatot adott, hogy a' leg-keményebb tüzzel és hadi erövel minden ſzempillantásban olly kéſzen légyenek, hogy ezen

meſz-

meſzſzünnen jött vendégeknek el-fogadáſok, mihelyt meg-érkeznek, az egéſz Tábor az ellenség' földjére mennyen által, és a' nyugodalomra edgy ſzempillantáſt ne-engedjenek. Már moſt el-érkezett a' Vendég — nagyok az útban lévö hirek — tsak még fuleinkbe nem hattottanak. — A' Hadi-tanátshoz be-küldött, és onnan kezünkböz adatott bizonyos tudóſitáſok ezek: (**) A' *Jaſsiban* lévö F. Ts. és Királyi Baſsa Generálmájor *Fábri* Urtól *Khotzimi* Táborhoz, és onnan fö-igazgató Vezér Hertzeg *Kóburg* által Bétsbe ezen hónapnak elsö napján tett tudóſitás-ſzerént, az elsöbben nevezett Vezér Ur által 1' Diviſió a' Tsáſzár gyalog Sergéböl, 1 d. a' máſodik Oláh Regementböl, 1 d. az *Erdödi* Húſzár Sergéböl, és 1 diviſió a' Székely Húſzárok közzul Oberſtlájdinánt *Koſztolányi* Vezérsége alatt, a' múlt h. 29-dikén *Vaſsuli* nevü helységig küldetvén az ellenségnek ſzemlélésére, itt mint-egy 500 föböl álló Sergével az ellenségnek, edgy *Jámb* nevü *Aga* alatt éppen azon idöben találkoztanak-öſzve, midön *Koſztolányi* Ur abban ſzorgalmatoskodnék, hogy a' gyalogságot *Kárréba*, és a' Lovasságot a' 2. ſzárnyán illendö hadi-rendbe állittsa; hól mint egy 400 föböl álló *Spáhik*, a' ködös idönek reménysége alatt, ki-mondhatatlan duhosséggel ütének reájjok; de *Koſztalányi* Urnak rendeléséböl, a' bal ſzárnyán Székely Húſzár Kapitány *Vajna* Ur által; a' jóbb ſzárnyán pedig *Berzevitzi*, *Révai*, és *Bortsitzki* Hadnagyok alatt olly kemény ellent-állásra találának, hogy edgy óra alatt ezen dühös ellenséget nem tsak a' faluból *Vaſsuliból*, hanem *Vaſsuli* follyó vizén is túl kergették. A' miéink közzul 4-en eſtenek-el halálra, 2 meg-ſebeſitte-

sittetett. Az ellenség közzül 5 a' tsata-piatzon maradott, és a' follyó-viz hidján való álal-kergetésben 12-töt a' Húszárok öszve-vagdaltanak; a' Törökök mint edgy 30-ig való sebesseiket magokkal el-húrtzolták. A' miéink 6 lovat, egy néhány Török karabéjt és más hadi-jószágból álló prédát nyertenek. Oberstlájdinánt *Kosztolányi* Ur által, az *Erdödi* és *Székely* Húszárok — nevezetesen pedig Kapitány *Vajna* Urnak okos bátorságú vitézsége — ditsértettek meg az Udvar elött. Ezen tsatátskának szerentsés el-végzése után Oberstlájdinánt *Kosztolányi* Ur, a' maga alatt lévő néppel megint *Jassiba* visszament. — A' *Czerovlyáni* Tábortól Lovas fő Vezér Hertzeg *Liktenstáin* Ur által ezen h. 1. napján tett tudósitás-szerént, itt a' Törökök szüntelen-való mozgásban lévén, ottan ottan appró tsatázások történnek, mellyek' közzül egyben a' m. h. 29-dikén Kapitány-Krupa halálosan meg-sebesittetvén, a' Törökök magokkal a' magok Táborjokhoz vitték. — Ugyan Hertzeg *Liktenstáin* Urnak tudósitása-szerént 2000 főből álló Török Sereg' sok lovakkal és azokra rakott éléssel és hadi-készületekkel ezen hónapnak 4-dikén meg-érkezett a' Dubitzai ellenséges Táborhoz, kiket a' Dubitzai Tábor ágyu-lövések és végheteten öröm-kiáltások között fogadának-el. (**) A' mi még ide tartoznék a' két tsillag közi, nem érdemli a' betü koptatást, azért lássuk mik az

Elegyes Appróságok.

Azok között a' 340 Gallitziai hadi-szekerek mellett lévő kotsisok között, kik nem régiben vétettenek vala fel 254 Sidók vagynak, kik szintén olly jó hadi-szólgálatot tésznek, mint a' Keresztények.

Béts-

DCU Cluj / Central University Library Cluj

— Bétsben az a' hire, hogy a' hajó-húzó Rabok közzül azokat, kik fegyvert foghatnak a' Szabad-Sereg közé erefztette vólna ô Felsége olly kegyelmes igérettel, hogy ha a' jelen való háboruban magokat jól viseléndik a' háború után fzabadságok léfzen, sôt a' kik ezek közzül magokat meg-külömböztetik máfoktól a' tsátázó piatzon, fzintén olly jutalmok fogna lenni, mint máfoknak. — Ama híres G. *Buffon*, kinek a' terméfzeti Hiftóriában fok fzázadokig fenn maradó érdemeit a' tudós Világ mindég nagyra fogja betsülleni, Frantzia-orfzágban meg-hólt. — Berlinben ujjolag kezdett azon hir fel-élevenedni, mellyet már edgy néhány vándorió levelekben-is olvashatni, hogy *Svéd*-orfzág *Orofz*-orfzág ellen bizonyofon hadat jzent vólna. — A' Prufzfziai Birodalomban lenni fzokott nyári-táborozáfok el-végzôdtek. A' Király a' maga Népének hadi-tudománnyával tökéletefen meg-elégedett; mely meg-elégedésének jelét az alfobb köz-embertôl fogva a' leg nagyobb Vezérekig ki-mutatta. Ezen Felség, kinek minden tselekedetei azt mutatják, hogy inkább kivánnya, hogy a' Népe fzerefse, mintsem féljen tôlle, ezen hadi próbában, valamint egyebüttis, egéfzfzen a' köz-emberekig le-erefzkedett, és azokkal ottan ottan befzédbe eredett. Nevezetefen fzemébe tünik ezen Felségnek a' *Wuts* Sergében edgy Káplár, kinek az ô ôfz haján kívul igen tifztes ôreg ábrázattya vala, 's kérdi tôlle a Király: hány efztendôs vólna? felel ez 72 — hány efztendeig fzólgáltál? — 52-ig Felséges Uram. — Nem akárnál már nyugodalomra menni? — én az én leg-utólsó érzékenységeimet-is az én kegyelmes Királyomnak fzólgálatjára akarom áldozni, — az

úto-

útozás néked jó öreg tudom hogy savanyó — mond a' Király: jelentsd magadot holnap nálam! és valamit fogok néked az öregség könnyebbitése adni. Másnap 52. *Fridriksdort* (nálunk Sufferint) ada néki a' Király, szólgálatjának esztendeihez képest. Ezzel egy pajtássához menvén; ki vele egy idejü vala mind életére, mind szólgálatjára nézve; igy szólla: imhól Pajtás (mutattya az arannyokat) nékem annyit adott a' mi kegyelmes Atyánk, hogy mi életünkben ketten sem kolthetjuk-el; azért légyen tiéd-fele; éljünk belölle. Ezen kivül az alsóbb rangú Tiszteknek, Kadétoknak s. t. véghetetlen ajándékokat adott ezen alkalmatosságal — mely jóbbágy ne szeretné az illyen Királlyát. — A' Lembergi Levelek-szerént még Bender Khotzim és Otzakov nyugosznak; de tsak azért, hogy a' minden közösülés már el-záratván, az éhség által vétettessenek-meg. Ezen Levelek a' Lengyelekröl máig-is gyanus értelemben vagynak; söt ugy vélekednek, hogy a' meg-szállott Khotzim-Vára nem régiben-is erröl felöl kapott vólna élésbéli segedelmet. — Egy a' napokban érkezett tudósitás-szerént Generálm. B. *Papilla* Urnak a' *Gyulai Ferentz* Özvegy gyalog Serge, Generálm. B. *Vétsei* Urnak pedig a' *Karamelli* Vasas Serge ö Felségétöl által-adattak. — A' Szebeni hirek-szerént a' *Priporánál* lévö kulsö Strásák, és a' Török közt megint tsatéj-patéj esett, a' melly egész éjtszaka tartott. Nap fel-koltekor a *Titestnél* való táborból a' Dragonyosok, Húszárok, és egy Kompánia az Orosz Regem. mind segittségre küldettek.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sz. S.